

14 kultur

Befria bulldoggarna!

BULLDOGGAR skrämmer. Deras svävande andning, rytmiska och rosslingar missuppfattas ofta som morrande aggressivitet. Utsettendet med den intryckta nosen ger inte heller ett direkt vänligt intryck. De har svårt att andas genom näsan och måste därför hålla munnen öppen. Då ser man huggadlarna. Ägare av bulldoggar brukar säga att dessa s k skilskapsdjur är mycket snälla. De har bara utsettendet emellan. Men inte bara det. När de rusar sig snabbt får de ofta svår andning. Dessutom är deras mjuka orolig och de sover mycket på dagen. Vi vet numera vad all detta beror på. Bulldoggar har tränga luftvägar och de lider av snäppné.

Detta tillstånd är vanligt hos människor. Vi får alltså inte patienter som klagar över störd sömn och uppträdande berättat på dagen. Måkan/måken sommar att patientens andnings periodvis upphör under natten för att utbytas av imponerande snarkningar. Dessa ökar för att åter få en nästa apnéperiod kommer. När andningen upphör (skrämmer detta den närliggande näsan). Tillståndet är för alla parter ytterst besvärligt. Patientens störda söm är ut och är i hinder för normal utveckling. Fröstheten dagtid i sömnen. Inte bara det. Cirkulationen i lungorna förändras, blodtrycket ökar, hjärttrycket kan störas. Man kan dö av snäppné.

DIAGNOSEN snäppné är numera väl etablerad och kan ställas vid alla sjukhus i Sverige. Behandlingen gör också framsteg. Den kan vara kirurgisk med "avluftningsförfarande" (vidvagn av övre svälget) eller med en sorts tryckbehandling. Vid dessa patienter inte skall ha är

sömmedel. Då kan apnéperioderna under natten förändras och den redan tillägna syresättningen av blodet bli katastrofalt låg. Orsaken till tillståndet är vanligen en anatomisk trånghet i svälget, där mjuka gommen möter tungroten och bakre svälgväggarna. När patienten somnar slappnar svälget av och luftvägarna öppnas till. Då kan man inte andas. Apné inträder. Tillns man väcks av syrgasbrist och måste dra djupa snarkande andetag.

mjuka gommen är förstörd och kan delvis täppa till ingången till luftstrupen, särskilt när hunden sover i k REM-sömn (med bull-dogsdrömmar?). Då inträder klassisk snäppné och syresättningen av blodet faller till mycket låga värden, ofta så låga att hunden vaknar - av kvävning! Så kommer en ny kort sömperiod och en ny apné etc.

David H Ingvar

Ove Allansson: Gud är amerikansk. 300 s. Rabén & Sjögren. Cirka. 167.-.

I DAG BELONAS Ove Allansson med Ivar Lo-jäppet på 100 000 kronor. Han är en av våra främsta skildrare av sjömanslivet. Perspektivet är mänskligt. Men Allansson är mer än en social rapportör. Ove blandar han sina berättelser med fantastiska skräck. Det är inte alltid han lyckas med den delikata balansen mellan fantasti och socialt reportage. Men de gånger han lyckas gör han det med blick och det är något för att göra honom till en världsprisvinnare. Allanssons senaste bok *Gud är amerikansk* är också den en blandning av skräck, traditionell realism och journalistisk prosa. Huvudpersonen är ett slags författarsalter ego, Allan Törnblom, på resa i Västindien. Från denna övertid vill han se en fullständig skildring till sin svenska publik. Hans ambitioner är att både beskriva överväldigande landskapsbilder, den mänskliga naturens många uppfinningar och att avslöja den politiska korruption som nägra lyckas USA vid skamparna för dess politiska ränsel. Ambitionen tycks sammanfalla med Allanssons egna.

TÖRNBLOMS YRKESVIV och politiska moral stors dock av hans personliga liv. När han skrivits av klamydia är helt plöjligt det stora politiska skendallet alldeles

oviktigt. De uppsevälda punkterna är då det enda som kan engagera honom. Senare blir han också besatt av några fantastiska ystingar, som skickar honom som en stafettinnehållare mellan önska. Dessa förbindelser är särskilt olämpliga eftersom Allansson är inflydd av sina döda vita män, i motsats till författaren är starkt inflydd på det fria näringslivet författaren och vars uppfattning USA. Ove vad betyder detta mot att bäras i säng av en livs kvinna och att efter kärleksstunden i ljusa till hur hon sjunger för "den lille vite grisen"?

Så småningom hamnar Törnblom på St. Joseph, som svärigen går att finna på någon kart, även om författaren hävdar att den är en tidigare engelsk koloni och medlem i det brittiska samväldet. Efter det att en antal korrupta regimer hävt makten, har Förenade Föreläse- och De byggkylskolan USA. UFRP, vilket varit värd, och landet styrs nu av partiets ledare och premiärminister David Jackson. UFRP står för en tredje vägs politik mellan taggränsocialism och fullständigt frimarknadskrafter. Med USA lyckas UFRP hjälpa till med att vinna i f d CIA-agent får korn på att Jeriko och en av hans värdare regeringar har ett revolutionärt förhållande. Då sänder USA "övershiften", i olika omgångar invasionstrupper mot ön. Därmed provoceras radikaliserade regeringar fram och en ytterligare ströpp fram över. Sluistiden

Ove Allansson - skräck, traditionell realism och journalistisk prosa. I dag får han Ivar Lo-jäppet. Foto: HARALD ROSSSTRÖM

Skrönerorna är räddningen

kommer alltid att stå mellan en intolerant översikt och fantastiska nationist.

SÅ LANGT ÄR ALLT en ganska tråkig politisk roman där schablonerna avlöser varandra. Men det som räddar berättelsen är skräckromanens nationalpolitiska ytterligarehetsgrupp är inte vilken sammansättning som helst utan utövande voodoister, dvs människor som bygger ett uppmanat folk att inte dricka, är det nära att den ger sig iväg.

Vad Allansson misslyckats med i "Gud är amerikansk" är att förena sina skräckroman med agitationen och det sociala reportaget. Det är en svåröversatt kombination som har rört till åt sig i några av sina tidiga romaner klarar han balanseringen mellan politiska pedagogiska reserapporter och skräckromaner som visar att texterna hör ihop.

Magnus Brühl

New York som livsspegel

Marianne Backlén: Skuggan av Ninja. Albas.

VAD ÄR EN ROMAN? Lä litteraturare är villiga att dra upp fasta gränser kring denna undersekt i förvandling stads utveckling. Det torde vara ett rimligt krav att bulldoggar skall kunna andas fritt och svara normalt. Låt oss ge våra bulldoggar fria andningsvägar!

världen gav henne tillräde till denna speciella sida av New York-livet. Resultatet av hennes ärslinga vistelse i staden är boken "Skuggan av Ninja". Det är inte fråga om någon fikensiv namn Ninja, utan om den mystiska japanska gestalten Ninja, som förkroppsligar väldet. Boken har ingen gemmenologisk centralgestalt, utan skildrar sig varandra delvis tangerande i den storstadsdjungen. Där är den japanska kyparen Torio, den i aids döende svenske pederasten Michael, den finlandiska författarinnan Ann Marie, som dör i en överdos narkotika, den amerikanska folksångerskan Jean, som kämpar mot äldrandet och nedgången, den unge svarte knarklängaren Rick, den fränksida vita rikemansfrun Mira och blandarbarnet Michi. Detta representativa persongalleri, liksom Marianne Backlén ambition att skildra händelseförloppet med minutiös detaljrikedom i den exotiska miljön och de lokala förhållandena, framkallar det intryck av föreslagnigt reportage snarare än av levande berättelse, som jag antydde i början av min recension. Det buddistiska grundmönstret och försöket att tolka den New York-miljön på ett mänskligt meningsfullt sätt gör dock "Skuggan av Ninja" till en mycket tilltalande läsk i ett författarskap som är både originellt och starkt engagerande.

Göran Schildt

boklådan

Karleksdikter

EN NJUTBAR och ganska okontroversiell antologi kärleksdikter, *Du - och ingenting annat* (Fotograf) har sammanställts av Tom Hedlund. Här finns, som alltid hos Hedlund, en berättigt rikligt representation av finlandssvenska poeter, men här finns också många fynd som översträcker ännu mer, häftigt pulserande dikter av oberoende poeter som kanske har blivit bixtrat till vid enkasta tillfällen, drivna av den mest självklara och benygneriga av mänskliga känslor. De står nu sida vid sida med kanoniserade klassiker genom svensk lyrik. Klassikerna har fått make på sig till förmån för en mångfald av kö. Hedlunds smak vet att vardagens mystiska, vilket har inburet att det är i ett stort utval av dikter som utvalda av författarna. Boken omfattar 175 svenska kärleksdikter från 1600-talet till 1980-tal. Två dikter förekommer tillfälligt i de övriga. Det är Johan Ludvig Runeberg och Bo Bergman. Detta behöver inte nödvändigt vara ett uttryck för någon kvalitativ värdering. Runeberg och Bergman har helt enkelt skrivit lysande kärleksdikter utifrån skildrade aspekter, aspekter som passer in under en tematisk rubrik som fått styra utvalet.

DIKTERNA är ordnade i grupper som sorterar under exempelvis ätt, förälskelse, platonisk samvaro, ömsjändigt kärlek, saknad och sorg efter en älskad livskamrat. Det är en god uppdelning som ökar läsarens intresse för dikterna. Det är en god uppdelning som ökar läsarens intresse för dikterna. Det är en god uppdelning som ökar läsarens intresse för dikterna. Det är en god uppdelning som ökar läsarens intresse för dikterna. Det är en god uppdelning som ökar läsarens intresse för dikterna.

Det heliga livet

Bokförlaget ÅSAKs värutgivning
LIV I ÖVERFLÖD. En introduktion till Emilia Fogelklouf
Ulf i Eriksson. 120 s. Utk mars.

KÄRA LIL, KÄRASTE ELIN, Emilia Fogelklouf och Elin Wägners växlar brev åren 1924 - 1949. Inledning och urval Gunnell Vallquist. Ca 300 s. Utk maj.

DEN HELIGA NAIIVITEN. GNOSIS. Ett temanummer om Emilia Fogelklouf. 128 s i A4-format. Utk maj.

DEN HELIGE SERAFIMS RÅD FÖR DET ANDLIGA LIVET. Övers fr y Gabriella Oxenstierna. Ca 80 s. Utk april.

EIT ELSKAT UNIVERSUM. För en ny världsbild. Bidrag av Elisabet Hermodsson, Bengt V Wall, John Lane, Richard Matz, Benkt-Erik Benikson och Hans Grandl. 250 s. Mars.

HELVÄRS DÄRSKAP. GNOSIS. Ett temanummer om heliga dårdr från Bysans till idag. 64 s i A4-format. Utk mars.

Bokförlaget Åsak, Johanneberg, 60 200 Delabo. 0653150 41

footnoten

Brecht sitter stary
DET OFFICIELLA Österlin har med anledning av Brechts förtidiga avlidande i augusti 1956, så är gammal - hyllat hans minne bli med en högtidlig på Brechts egen teater Berliner Ensemble, där stary- och paritchehen Erich Honecker var representerad och kulturministern Hans-Joachim Hoffmann höll tal. Teaterspele Brechts av västriker föga rosade pjäs "Die Mutter" efter Gorkijs roman, ett agitatoriskt alster om en äldre proletarietvinnas utveckling till klassmedveten revolutionär.

Frånför Berliner Ensembleteatern sitter den "den arme B" i stary på en stol, utan den obligatoriska proletärmässan men iklädd grå proletärskjorta, och skådar ut över födet Sprez. Stary är ett verk av den namngivna östberlinske skulptören Fritz Cremer och i socken är Brechts bestämda dikter "Fragen eines lesenden Arbeiters" inguben.

under strecket KÖTTSLAGLIGT

MÄNNISKAN ÄR, i likhet med alla grisar, råtter och katter, räddare. Människolingen utvecklades under cirka tre miljoner år som en allätande primat med stor föfälske för kött. Homo sapiens evolutionistiska nisch är till 99 procent sammansatt av ägarens, dvs hon åt så mycket vegetabilier som hon måste och så mycket kött som hon kunde. Först i och med den ödesliga jordbruksrevolutionen för cirka 10 000 år sedan, tvångades den underprivilegerade majoriteten att leva på en övervägande vegetarisk kost. Jordbruksrevolutionen var inte en genial uppfinning utan ett nödlösning, frammanför av folkökning i kombination med minskad tillgång på jaktbar vilt, ingen väljer frivilligt att leva på rått i stället för i ett rik varierat diätetiskt, baserat på primärer hämtade ur vildmarkens välsmakade skaffer. Genom att bli något så centralt som en växlande kött producerar sina egna växter, kunde människokött snabbt förändras. I vår ursprungliga mjuka kött var förekommer nästan samma tätt som exempelvis björnar - i vår nyuppfunnna svin sig fram på den nya, frugal viktadsten men det var alltid det djupaste förändringarna köttlöst som gav tillvarusättningen av kött. Nu så florerande höllsysteris gurus frambyter inte bara vegetariernas sundhetsmässiga och några överlägsenhet utan även dessa större naturlighet. Detta är rent nönsen. Sanna vegetariarer, som rikastas allt ingående av animalsk protein och omöjligt sig upp i jämsdennan framdrivning av ett bränsle bestående av

Människan är allätare med en stor föfälske för kött. Men hur kommer det sig då att olika kulturer tabuerna vissa potentiella köttförlor? Judar åter inte grisar, hinduer inte kor, kristna (ibland) inte hästar. Marvin Harris, en kontroversiell amerikansk antropolog, logger i boken "Good to eat" sin rationella förklaring rörande en lång rad kulturella födotabun.

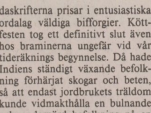
Av SVANTE FOLIN
nningar som själva inbegreppet av irrationell, religiös vidskeplighet. *Marvin Harris*, en kontroversiell amerikansk antropolog ger i *Good to eat* (Allen & Unwin) sin rationella förklaring rörande en lång rad kulturella födotabun, som enligt den förhärskande kulturidealistiska och strukturalistiska antropologin är helt oförklarliga i biologiska, ekologiska eller ekonomiska termer. Harris grundar sin på en livsmedelstabun är rimligt riktiga. Han säger sig inte känna till något folk som av rent ideologiska perspektiv lägger sig i samma kostregim än vad som diskuteras av de materiella grundläggningarna.

detaskrifema prisar i entusiastiska ordrelänga välförifig. Köttfesten tog ett definitivt slut även hos brannerna begärf vid vår tiderikens ungefär. Då hade Indiens såndigt växande födotabun förkäjat skogar och beten, så att endast jordbruket tillräckligt kunde vidmakthålla en bulnande och undermårlig befolkning på en nästan rent vegetarisk diät. På en given areal kan det existera 100-100 gånger fler växaktiga än köttproduktion. En dyrmen ger ett värdfullt proteinintelligent till växtätarna bristfälliga kost till en energikostnad som är femdel av en köttproduktion. Dyrmen ger viktig bränsleenergi - en tredjedel av den totala energin i det indiska länder. Det är kött som utgör ett viktigt alternativ till kött. När representanter med andra ord ett kapital som är för värdfullt att förslå. Dess viktigaste avkastning är ovar som står för dragkraften i jordbruket och vilka är mera energiska än mjölk, urin och övriga - är heligt. Köttulen var inte central i den tidiga hinduismen, tvärtom - Ve-

ge detta kreatur fritt spelrum, utvidgar den ekologiska nischen för en ömpling för svinnlängs och eliminerar därmed en av de mest substansiella invändningarna mot anammandet av proteiner och Skogsskövling är utmärkande för de isländska delarna av medeltiden. När man passerar från muslikskitt till kristen zoon skogsvegetation markerat. Samma sammanrum - skogsskövling bereder väg för Allah och getterna är hans apostlar.

HÄSTEN ÄR DE kristnas heliga nöd. Den är olämplig som köttproducent, eftersom den kräver en tredjedel mer energi än de övriga fåna för att överleva och dessutom, genom livligt frottande, förlorar en massa kalorier. Den tänjdes därför sett enkom för att vara rikare. Kavalierer uppskattades cirka 1 000 år före vår tideräkning.

Romarna åt inte hästkött och markerade därmed sin värdnad för hästen som griskälskan. År 732 utfärdade Paven Gregorius III det formella kristna förbudet mot att äta hästkött. Det tvättade knapast var tillräckligt att det var samma år som den berömda hästtänningen lyckades stoppa de onskams anstötningen i slaget vid Tours. Foodalystem är en helt hästcentrerad konstruktion - under den *chavaliska* retoriken rör det sig egentligen om ett militärt kontraktssammanför för tillhandahållande av kavalier.

Heliga kor - tabuerad föda.

USA är carnivorernas paradiset. Genomsnittsmänniskan ättar i sig 65 kgår och börjar därmed närma sig den naturliga urmånni-

SVANTE FOLIN är författare och kritiker
SVD 88.02.23